

PEDER OLSEN SOLHJEMSEIE

Peder, født 6. desember 1812, var sønn av Ole Pedersen Tullut i Solhjem.

(Vågå kirkebok 1811.1814, fol. 23).

Han ble konfirmert 25. juli 1830 - 18 år - (Vågå kirkebok 1827-1842, fol. 148, nr. 39) sønn av Ole Pedersen og Anne Poulsdatter.

Peder Olsen Solhjemseie og Barbara Olsdatter Bredeneie ble viet 27. august 1843. Da var Peder 31 år og Barbara 21 år.

Hans far var Ole Pedersen og hennes far var Ole Paulsen. (Vågå kirkebok 1841-1856, fol.151, nr. 12.)

Barbara Olsdtr. født 4. juli 1822, var datter av Ole Paulsen Heradalen (en plass under Breden i samme bygdelaget) og hustru Ragnhild Handsdtr. (Vågå kirkebok 1815-1827, fol.107 nr. 42.) Peder og Barbara ble søskenbarn. Navnet Barbara ble også skrevet som Barbro.

Dette er referert fra brev fra Stadsarkivet Hamar 16.05.1975 til Ingeborg Sandbakk. I brev av 60.05.1975 til samme er opplyst følgende:

Den 18.08.1848 er oppført som innflyttet til Folda prestegjeld Peder Olsen, 38 år, hans kone Barbara Olsdtr., 28 år, og sønnen Peder født 20.02. og døpt 19.03.1848, ifra Sel sokn i Vågå prestegjeld. Det opplyses at de hadde med attest fra "Sogneprest Selmer dat. 30.05.1848.

Oplysninger fra Statsarkivet i Trondheim står bl.a. følgende: Ifølge kirkeboka 1836-1856 for Folda prestegjeld døde "Kone Barbro Olsdatter fra Bratfjord, 34 år gammel, den 24. november 1856. Hun ble begravd den 28. november". "Barn Petter Andreas Pedersen fra Bratfjorden", 1 1/2 år gammel, døde den 22. november og ble begravd i Folda den 24. november 1855. Fra Nordalsarkivet vet vi at Peder og Barbra fikk en sønn som het Peder, han ble født 28.02.1846 og døde 16.04.1847. Den neste Peder levde og flyttet jo med til Folda. Familien flyttet til Nordlandene 30.05.1848.

Peder giftet seg igjen den 4. september 1863 med Maren Oline Rasmusdtr. Peder var da 51 år og Maren Oline 19 år.

Ved folketelling 1865 for Folda prestegjeld finner en bl.a. denne familien på gården Bratfjord:

Peder Olsen, gårdbruker, selveier, 54 år, født i vågå.

Maren Oline rasmusdtr., hans kone, 22 år, født i folda.

Peder Pedersen, hans sønn, 19 år, født i vågå.

Oluf Martinius, hans sønn, 15 år, født i folda 03.05 døpt 18.05.1851.

Petter Andreas, deres sønn, f. 02.06. døpt 05.06.1854.

Petter Benjamin, deres sønn, f. 10.10. døpt 09.11.1856,

10 år født i folda.

Ole Andreas, deres sønn, 2 år, født i flda.

Josefine Kristine, født 20.01.1866, d. 30.11.1883.

Jens Benoni, f. 20.01.1868.

Konrad Peder, f. 12.05.1870, bosatt i Brattfjord.

Gusta Marie, f. 06.12.1873, bosatt i Sandseth.

Edvard Hagrup, f. 05.04.1875, d. 06.05.1913.
Anna Amalie, f. 28.06.1878, d. 06.01.1879.
Remeline Karoline, f.28.06.1878, d. 08.01.1879.
Rikard Hagrup, f. 14.10.1879, d. 07.06.1884 (ved vådeskudd).
Petra Marie, f. 28.01.1882, bosatt i Brattfjord.
Julie Regine, f. 01.04.1885.
(Petra Marie hadde 12 barn og stor etterslekt).

Dette også etter opplysninger fra Statsarkivet i Trondheim,

OLUF MARTINIUS PEDERSEN med hustru Helene .
Bak: Deres sønn Lind med hustru Inga.
Gutten som står bak Helene er bror til Olav som, ble deres
adoptivsønn da mor hans døde. Han heter Edmund.

PEDER OLSEN OG BARBRO		
Peder Pedersen f. 1848 Bosatt i Brattfjord, Folda	Oluf M. Pedersen f. 1851 Bosatt i Stavfjord, Folda	Petter Benjamin f. 1856 g.m. Jakobine Bosatt i Stavfjord og senere i Mørsvikbotn
Pedersen	Olufsen	Pettersen
Bentine - bosatt Rørstad Edvarda - bosatt Rørstad x Ludvik - bosatt Brattfjord Laura - død 1 år gammel x Julius - bosatt Brattfjord Hans - død 27 år gml x Laurits - bosatt Brattfjord	X Petra - bosatt Sandbakk Andor - til Amerika Teodor - død 4 år gml Lind - bosatt Stavfjord Teodor til Amerika Advik - død s-å.	X Ingvald - bosatt Skveiren Konrad - til Amerika Julia - død 4 år gml Erling - bosatt Storeide M.vik Bernhard - død spedbarn Julia - til Amerika Inga - bosatt Stavfjord xx Hans - til Amerika Petra - bosatt Storeide Magnus - bosatt Storeide
Disse (x) 3 børne delte bruket i indre Brattfjord i 3 bruk	X Mor til Olav	X Far til Ingeborg xx Hans' livshistorie bak i boka

Av en mangfoldig familie har Ingeborg og Olav Sandbakk valgt ut etterkommere av Petter Benjamin Pedersen som har interesse av å bli tatt med.

1. INGVALD KRISTIAN LIND PETTERSEN F.13.08.1885,

g.m. Jørgine Petrine.

BARN:

- Petter Johan Julian f.14.12.1914, g.m. Molly Pedersen
- Ingeborg Petrine f.16 .10 .1917, g.m. Olav Sandbakk
- Hallgrim Lukas f.11.08 .1922, g.m. Magny Hansen
- Sigmund Karolius f.12 . 09 .1925, g.m. Eli Vollik

2. KONRAD BERTHEUS PETTERSEN F.20.02.1888, g.m. Cora Berg

BARN

1. Janise
2. Alise
3. Beatrice
4. Chariens
5. Orando
6. Marvin
7. David
8. Louis
9. Aunice
10. Katleen
11. Konrad jr.

3. ERLING JOHAN F.01.04.1893, g.m. Anna Larsen

BARN :

- Ida Arvida f.25.10.1919, g.m. Theodor Sandbakk
f.19.03.19 (Olavs bror)
- Judith Åse Marie f. 17.09.1921, g.m. Åge Kvitnes
- Petter Hermann f.09.06.1924, g.m. Astrid

4. JULIA PETTERSEN - TIL AMERIKA. Se dette notatet av Jarle Pettersen (se også «Emigrante» som ligger nederst i navigasjonsmenyen på hver nettside):
http://www.korseberg.com/tekster/julia_pettersen.pdf

5. INGA JØRGINE PETTERSEN F.25.01.1897, g.m. Lind Olufsen

f.13.11.1859.

BARN

1.	Julia Kristine	f. 07 01 1916	D. G.m. Arvid Nilsen
2.	Olvar Hagbarth	f. 08 05 1917	d.
3.	Johanna P.	f. 06 10 1918	g.m. Sigfred Olsen d.
4.	Sigurd Johan	f. 11 11 1920	g.m. Solveig
5.	Ludvik I.	f. 23 03 1923	d. g.m. Ann-Mari.
			Flyttet til Austalia.
6.	Ingrid Theodora	f. 11 07 1925	d. g.m. Rolf Sivertsen
7 .	Magnus	f. 23 04 1928	g.m. Karin
8.	Alvhild	f. 12 05 1934	ugift.
9 .	Jarle	f. 10 08 1936	g.m.

6. HANS MARIUS PETTERSEN F.22.03.1899 g.m. Selma Lukasdatter.

BARN:

- Raymond
- Harold
- Joan. Alle bor i Amerika.

7. PETRA JOHANNA LOVISE F . 02.01.1902 , g.m. Fridtjof Tangen

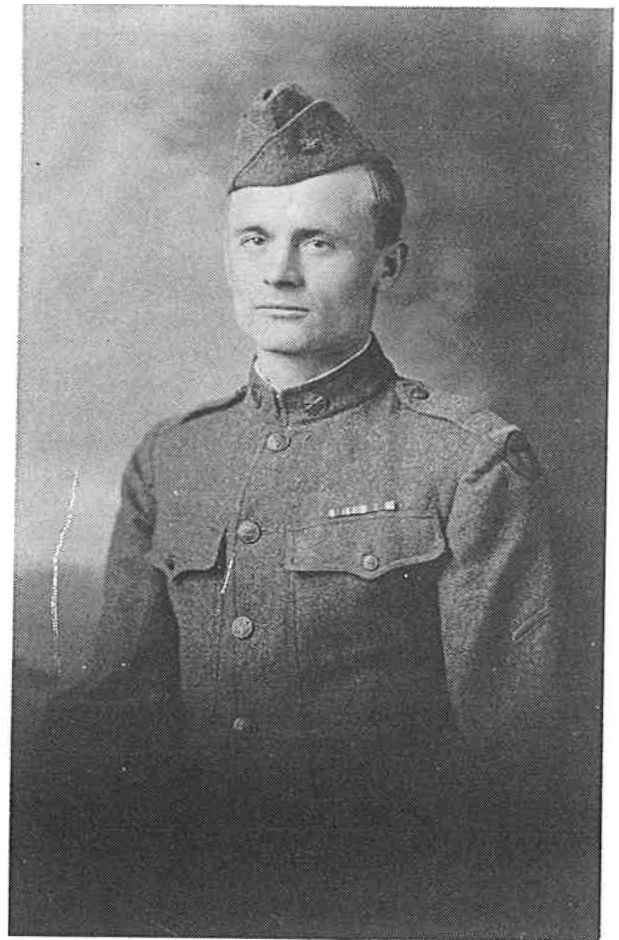
BARN:

- Elly Julie f.14.10.1927, g.m. Per Jansen
- Andor Birger f. 29 . 03.1932, g.m. Snefrid Utheim
- Frits Petter Johan f.25.02.1937, g.m. Reidun Evensen

8. MAGNUS BERG. F.,19.06.1904,,g.:m. Elfrida,Sandbakk

BARN:

1. Edith Petra,f. 21.06.1934, g. m. Amandus Karlsen
2. Jarle Petter,f. 16.03.1936, g.m. Eva Pedersen
3. Viljar,f. 20.11.1938, g.m. Reidun Mortensen
4. Borgny Irene,f. 21.03.1942, g.m. Torbjørn Kristensen
5. Anne-Lise,f. 11.06.1943, g.m. Asle Krisen
6. Odd Marvin,f. 12.10.1947, g.m. Lisbeth Johansen
7. Finn Robert,f. 17.12.1951, g.m. Hanne During
8. Bjørg Helen,f. 16.12.1857, g.m. Frank Vilhelmsen

Øverst til Venstre: Ingvald Pettersen og hustru Jørgine. Brudebilde fra 1914 (Ingeborg Sandbakks foreldre). Øverst til høyre: Konrad Pettersen. Nederst til venstre: Julia Pettersen til venstre – til USA 1914 og Adrianna, kusine. Nederst til høyre: Petra Johanne Lovise Pettersdatter

Foran fra venstre:

Inga - 72 år da bildet ble tatt, Petter B.Pedersens dtr.

Ingvald -84 år " " " sønn (Ingeborgs far)

Petra - 67 år " " " Petter B.Pedersens dtr.

Bak fra venstre:

Erling - 76 år " " " sønn

Magnus - 65 år " " " sønn

Erling var lik sin mor,

Ingvald og Magnus var lik sin far Petter Pedersen.

Billedet ble tatt i 1969.

Bak. Erling, Inga, Hans, Petra, Magnus Far og mor og farmor. 1914

Inga og Lind sitt bryllup. 1-8-1915

Ingvald Pettersen. 18 år her

Erling Pettersen

Magnus Pettersen (min far sa at Magnus var lik sin far)

"Onkel" Hans Pettersen

Under:
Konrad Pettersen med fru Cora
og deres 13 barn

Ida og Theodor S.
1937

Hans sitt første hus Kone og barn.

Konrad (fra Peder
Olsens 2. ekteskap).
Han er nevnt i
artikkel om
Brattfjord - mølle
og sagbruk.

Magnus og Elfrida Pettersen med sine 8 barn.

Magnus er yngste sønn til Petter Pedersen.
Elfrida er datterdatter til Oluf Martinus.

Deres barn: Edith, Oarle, \liljar, Borgny, flnne-
Liso, Finn, Piarv/in og Bjørg.

INGEBDRG OG OLAV SANDBAKK

Fra venstre :
Ingvald, Oskar, Halvor, Raymond, Uilly, Edvard,
foran fra venstre: Inger, Solfrid.

Dette er Ingeborg og Olav Sandbakk's barn (Ingeborg og Olav er altså tremenninger.)

1. Edvard Per født 17.11.1937
2. Oskar Inge født 21.10.1938
3. Inger Johanne født 14.06.1940
4. Raymond Thore født 12.02.1942
5. Willy Fritz født 20.10.1944
6. Ingvald Kristian født 08.05.1946
7. Solfrid Laura Helene født 26.10.1947
8. Halvor Marvin født 28.06.1953

Barn	Barnebarn		Oldebarn
Unk. Edvard og Torgunn Nordås	Barbro	Født 29.10.1960	Bjørn-Erik Elise-Helene Knut Arild Ann-Kristin Torun Maria
Oskar og Marie Myren	Bjørn Olav Ingunn Arvid	4.09.1965 25.07.1968 3.01.1974	
Inger og Tom Dale	May-Britt Jonny Monica	24.08.1964 23.11.1967 23.11.1967	Camilla Aleksander
Raymond og Jorunn Johansen	Johanne Roger Øivind	28.06.1975 9.10.1977 30.10.1979	
Willy og Andrea Johansen	Lars Liv Laila Kathrine	18.02.1967 15.04.1970 15.04.1970 9.09.1971	
Ingvald og Laila Karstensen	Kristian Conny	19.01.1989 27.09.1991	
Solfrid og Tore Solberg	Vibecke Cato Mirja Benny-Joackim	28.11.1970 29.07.1973 14.04.1975 28.07.1981	Sebastian
Halvor og Sølvi Hansen	Daniel Jannicke	14.04.1974 4.04.1976	
Halvor og Torill Hansen	Barbro	27.12.1981	

GÅRDEN BRATTFJORD FØR ÅR 1900.

Artikkelen er inntatt i "Årbok for Steigen 1986", men da den er gårdshistorie fra først på 1600-tallet, blir den for lang å ta med her, så jeg tar bare med de avsnitt som omhandler Peder Olsen og hans etterkommere.

I 1846 kom en familie fra Gudbrandsdalen. Det var Peder Olsen fra Solhjemseie og Barbro Olsdtr. fra Bredeneie. De var gift i Vågå i 1843 og hadde sønnen Peder da de kom. Peder Olsen var født i 1812 og Barbro i 1822. denne Peder Olsen, som var husmannsønn, begynte som leilending, men i 1860 kjøpte han hele gården og fikk kgl. skjøte og ble da den første selveier her. Kjøpesummen var 350 Spd. og av dette utredet han 200 Spd. kontant og fikk resten på henstand ved pantobligasjon. I tillegg måtte han også svare kår til den forrige leier,

Steffen Olsen og kone på deres livstid. Steffen og kona døde omtrent på denne tid, men det ser ut som de har hatt kår her fra Peder Olsen overtok bygselen i 1850. I tillegg kom den årlige avgift til det Nordlandske Skole- og kirkefond (jordavgift) som var på 1 1/3 td. såkorn eller verdien av det. Det ser ut til at Peder neppe kunne skrive da skjøtet er undertegnet med påholden penn. Barbro derimot kunne sikkert lese og skrive da hun flere ganger foretok hjemmedåp.

De satset på jordbruk innerst i fjorden. Peder var en ivrig rydningsmann og sjøen brydde han seg ikke om. Der ble etterhvert mange husdyr på bruket, og i 1865 var der 1 hest, 8 storfe og 17 sauer, og de sådde 3 hl. bygg og satte 6 hl. poteter, men det fortelles at på det beste skulle der være 17 storfe på bruket.

Peder pleide å starte dagen kl. 4 om morgenen, og når han arbeidet i åkeren i regnvær hadde han et kalveskinn spent over ryggen. Peder og Barbro fikk 3 barn i Brattfjord, men ett av disse døde og Barbro døde også bare noen uker etter siste barsel og ble bare 34 år. Peder var nå enkemann i 7 år til han da giftet seg med Maren Rasmusdtr. som var 29 år yngre enn han. Hun fødte nå 11 barn i dette ekteskapet, men ikke alle kom til å leve oåå. Tvillingsøstrene Remeline og Hanna døde i første leveår i 1879 og året etter døde sønnen ved en tragisk hendelse. Det var en av brørne som lekte med et gevær uten å vite at det var ladd, og han kom da til å skyte Rikard, som da var 5 år. Av dette barnekull ble 4 bosatt i Brattfjord, og av de 3 sønner fra første ekteskap ble den eldste, Peder Pedersen den som overtok bruket i indre Brattfjord, og som jeg kommer tilbake til senere i artikkelen.

Omkring 1856 kom en svenske, Andreas Paulsen og kona Johanne Andersdtr. som var fra Straumen. De hadde bodd en kort tid i Sandbakk og ble-nå ca. 5 år i Brattfjord. De har vel bodd som inderst eller i en ledig husmannsstue og de flyttet med sine to barn til Hammerfest. Der kom også to andre familier mellom 1850 og 1860. Den ene var Hans Olsen og kona Ingeborg Pedersdtr. Hans Olsen var bror til Barbro (Peder Olsens første kone). Disse bodde en tid her, men flyttet så til Sandbakk der han kjøpte gården og ble den første selveier der. Den andre familie var Lars Hansen og kona Karen Pedersdtr. (også de fra Gudbrandsdalen). Lars var jordarbeider og var kommet for å arbeide hos Peder Olsen. De hadde to barn da de kom og fikk et barn i Brattfjord. De bodde hos Peder Olsen i 4 år og flyttet så til et sted

på Helgeland.

På 1860-tallet kom to familier fra Heldal. Den første var Karl Johannessen og Karen Jacobsdtr. De var gift i 1857 og slo seg ned som husmann i Slåttvik. De hadde bare datteren Jakobia. Men Karen, som var fra Nævdalen, hadde en datter før ekteskapet. Denne datteren het Ane og ble gift i Heldal med Anders Hansen, og de eide en tid hele gården Heldal. Jakobia ble gift med Petter Pedersen (Ingeborgs besteforeldre) som var den andre av sønnene fra Peder Olsens første ekteskap. De bodde en tid i Stavfjord, men kom så til Skveiren og ble selveiere der. Da Karen ble enke omkring århundreskiftet flyttet hun til datteren Jakobia på Skveiren og ble der sine siste år.

Omkring 1870 hadde Peder Pedersen overtatt eiendommen i indre Brattfjord, og han fikk skjøte hos faren i 1873. Peder var gift i 1871 med Ane Andersdtr. Hun var datter av Anders Arnesen og h. Anne Johannesdtr. som sammen med noen av barna var kommet til Brattfjord på denne tid. De hadde bodd flere steder i Folla og bodde nå en kort tid i huset til Peder Pedersen. Anders og Ane flyttet nå til Vinkenesslåttvika og senere til Moldforlandet, som ligger et stykke inn for Stavnesodden. Men flere av barna deres ble bosatt i Brattfjord. Jeg har nevnt Ane. Helene ble gift med Oluf Martinus, den tredje av Peder Olsen og Barbro's sønner, (de ble Olav's besteforeldre). De bodde også en tid i Brattfjord, men flyttet så til Stavfjord og ble selveiere av halve gården. Hans og Johan ble bosatt i Brattfjord og dem kommer jeg tilbake til.

Da Peder Pedersen fikk skjøte på eiendommen Brattvoll var Peder Olsen flyttet til Slåttvik og drev jordbruk der, og sammen med sin unge kone og barna fikk de istand et bra bruk der, og noe var vel også dyrket der av tidligere husmenn i Slåttvik. Peder Pedersen og Ane brukte nå hele indre Brattfjord helt fram over århundreskiftet. De hadde 7 barn, men datteren Laura døde i første leveår. Berntine og Edvarda ble begge bosatt på Rørstad, mens de 4 sønnene alle ble bosatt i Brattfjord. Peder ble enkemann i 1901 og bruket var nå delt mellom de 3 eldste sønnene: Ludvik, Julius og Hans, men Hans døde ung og var ugift. Denne parten ble da overtatt av Laurits, som var den yngste av brørne og fra da av var der 3 brør på de 3 bruka: Ludvik på bruket Brattvoll, Julius på Nyvoll og Laurits på Hellarvoll. Peder Pedersen giftet seg igjen i 1905 med Pernille Olsdtr. fra Bjørnsvik og de levde som kårfolk til Peder døde i 1911.

Før jeg forlater Peder Pedersen tar jeg med at i 1874 drukna en Johannes Larsen i elva som kommer fra Brattfjordvartnet. I kirkebokaer dette notert slik: "Drukne ved at gaa over en Elv. Han havde været paa sjøen og tatt baaden og det som deri var på land." Johannes Larsen var lenge bygselmann i Sandbakk, men nå var han enkemann, barna var vaksne og bruket i Sandbakk var overtatt Gudbrandsdalingen Hans Olsen. Johannes var da kommet til Brattfjord og bodde i huset hos Peder Pedersen.

I 1895 var Konrad Pedersen (fra Peder Olsens andre ekteskap) gift med Hilda Sørensdtr. fra Heldal. De fortsatte på bruket i Slåttvik sammen med Konrads brør: Ole og Edvard. Om bruket var delt eller de drev det sammen, vet jeg ikke, men der er ikke foretatt skriftlig deling før år 1900 etter panteregisteret. Disse brørne førte opp mølle ved

Trollelva, som renner ned fra Trollvatnet. Om faren, Peder Olsen, var delaktig i mølla, kjenner jeg ikke til, men det fortelles at han laget kurver av bjørkeris, som han hengte opp under vasstroa, og kunne da ofte hente laks fra kurven neste morgen. Konrad og Hilda hadde 4 døtre da Hilda døde i 1904 bare 27 år gammel. To år etter døde Ole Pedersen bare 42 år gammel, og få år etter døde også Edvard, og han ble 38 år, og begge disse var ugift. Konrad satt da igjen med hele bruket som han senere fikk skjøte på. Han overtok også Mølla ved Trolleleiva, men en tid etter århundreskiftet ble denne nedlagt og Ludvik Hansen fra Vinkenes førte opp sagbruk på stedet der mølla stod. Dette sagbruket ble senere overtatt av Konrad og var i bruk helt fram til omkr. 1940 da elva gikk ekstra svær og rev sagbruket, og det er ikke bygget opp igjen senere.

Konrad Pedersen giftet seg ikke opp igjen etter at han ble enkemann i 1904, og det ble nå døtrene som hjalp til på bruket da de vaks til. Karen, som var den yngste, var heime hos faren helt til hun giftet seg og ble bosatt her på bruket. Også Ragna ble bosatt like ved, mens Ragnhild ble bosatt på Mulen. Den eldste av disse søstrene, Signe, levde ugift og var bare delvis i Slåttvik.

I året 1900 døde gudbrandsdalingen Peder Olsen og ble 88 år. Enka Maren, som var så mye yngre enn Peder, bodde nå hos sønnen Ole, og da han døde flyttet hun til datteren Gusta, som var bosatt på Sandset, og her var hun til hun døde i 1913.

Utover århundreskiftet var der mange som giftet seg og satte bo, og særlig utover 30-tallet kom flere bureisingsbruk og de gamle husmannsplassene var også erhvervet som eiendom, så der var nesten sammenhengende bebyggelse langs fjordens sørsida. På nordsida, som har bedre solgang, er som jeg har nevnt tidligere, lia så bratt at der ikke er plass til bosetting, men Peder Olsen ryddet allikevel en åker her, og den var lenge i bruk på hans tid.

Leveveien var her som for andre bygder langs Nordfoldfjorden, små jordbruk kombinert med fiske, og selv om bruka var små var der ganske mye husdyr i bumarka da det var på det beste, men utviklinga i nyere tid vil det ta for langt å ta med her, men jeg nevner at der ble bygget skolehus midt i bygda og stedet fikk anløp av lokalbåten, som ble ekspedert med båt til den siste ekspeditøren, Audun Jensen, bygde kai like etter krigen. Stedet har fremdeles post- og skipsanløp og Audun Jensen er fremdeles ekspeditør og postsyrer. Men de gamle er borte og de unge som bygde sin heim her i nyere tid, er flyttet til by eller tettsteder så det nå er ganske få fastboende å finne i Brattfjord, men som andre av disse avfolkede steder er det mange av utflytterne og deres etterkommere som søker tilbake til Weekend og ferie fra ståket i by og tettsteder til stillheten her mellom de bratte fjell.

ETTERORD.

Skrevet av Olav Sandbakk.

Gården Brattfjord hører idag under Steigen kommune. Navnet kommer av at fjorden er omgitt av bratte fjell på begge sider Vi vet lite om bosetting her før det ble ført kirkebøker ut p 1600-tallet, men her er gravrøyser fra vikingetid, og på det eldste bruk, Elvarheim,

er funnet middelaldersaker som nå beror på Tromsø museum.

Den første jordbruker vi har kjennskap til er Tørris Pedersen som var jordbruker i Brattfjord i 1635. Fra da og fram til 1848 til den første selveier har der bodd mye folk i fjorden. Enkelte leilendinger, men mest husmenn og strandsittere, og den siste leilending var Steffen Olsen, som druknet i 1850. Gården Brattfjord var kirkegods.

ONKEL HANS I AMERIKA FORTELLER. Av Ingeborg Sandbakk i 1989.

MITT LIV PÅ DENNE JORD.

Jeg er født 22. mars 1899 og blir nu 90 i dette år. Mine foreldre var Petter Pedersen og Jakobine Karlsdtr. De bodde 10 år i Stavfjord før de flytta til Skveieren i Mørsvikbotn. Vi var 10 søsken i-mors andet ekteskap, men to døde som små. Far døde da jeg var 8 år. Av mine søsken var Invald den eldste, og han var 22 år. Konrad var 19, Erling 14, Julia 12, Inga 10, Petra 5 og Magnus 3 år. Det ble harde år for å klare det økonomiske, så alle måtte hjelpe til hva de kunne. De tre eldste brørne drev jakt, og den gang var det mye rev og rype i skogen. Far var en ivrig jeger og sønnene fikk en god lærdom der. Etter at jeg ble vaksen nok til å gå på jakt, skjøt vi fire brødre: Ingvald, Erling, Magnus og jeg tilsammen mellom 70 og 80 ryper en dag. Vi var i Sverigesveien, Kobskar Rønfjell og bortimot Korken. De heime sa de hørte det smalt hele dagen. Når vi var 15 år fikk vi lov å gå på jakt, og før det også.

Konrad reiste over til Amerika i 1911. Konrad var en god jeger. Vi skjøt mye rev, også oter og kobbe og vi skjøt sjøfugl til mat. Alt ble tatt vare på og utnytta. I tillegg hadde vi et småbruk, som var vanlig på den tid.

Første dagen Martin på Storeide var ute på jakt, hadde han fått streng beskjed heime om å gå sammen med oss. Det ble en lang tur. Først opp på Rønfjell, så over til Korken, så til Horndalskorken.. Vi skjøt ryper over alt og til slutt kom vi ned Liryggen og heim. Men da Martin kom heim var det hull på komagsålan og hull i strømpan så han gikk på berfotan. Ryper hadde han også fått pluss en god del lærdom om jakt. Både han og brørne Robert og Olav ble visst flinke jegere. Min bror Erling, som hadde øyne så gode som en ørn, drev jakt så lenge han greide å gå i fjellet. Hans store interesse. Konrad reiste til Amerika til sitt søskenbarn Andor Olufsen, som var gift med Hanna fra Vestre Gausdal. De hadde tatt seg farming, og de sendte billett til Konrad.

Jeg - som andre - skulle jo reise til Lofoten for å tjene penger. Første gang da jeg var 15 år. Lotten ble kr. 75,-. Om høsten begynte jeg å gå på jakt, men jeg husker ikke nu hvor mye det ble av det. Vinteren etter var jeg på Lofotfiske, men det ble ingen lott. Sommeren etter på sildefiske med landnotbruk. Da tok vi et stort steng ved Reinvik, og da ble det kr. 900,- på lott. Den ble delt mellom Ingvald, Erling og mor. Vinteren etter ble jeg med Peder Pedersen i Bonå til Lofoten, men lotten ble nesten ingenting. To år var jeg søratur (sildefiske på Vestlandet) med Bernhard Jensen, og

det ene året hadde vi kr. 700,- på lott. Jeg var også med Torolf Skog på søratur et år. Ellers diverse turer overalt. Et år tok vi et godt sildesteng på Skveirvika. Da fikk jeg kr. 700,- på lott.

Så var det å gå på jakt om høsten. Jeg kjøpte noe rype attåt mine, hos de andre jegerne. Jeg pakka rypa i kasser og sendte den til Oslo, og på det tjente jeg en god del. Jeg gikk over til Stavfjord og kjøpte den del. Hos Amund i Lasvika fikk jeg kjøpe en kasse, som jeg betalte fem kroner for. Der pakka jeg rypene jeg hadde kjøpt på turen og sendte kassen derifra til Oslo. Så rodde jeg tilbake til Stavfjord og gikk helt over fjellet. Jeg var jo tenkt å reise til Amerika, så det var bare å henge i for å tjene penger.

På nordsida av Stavfjord, rett over fra Sandbakk, tok Magnus og jeg 40 favner ved om høsten. Edvard Isaksen trodde slett ikke at vi kunne greie så mye, men det ble nå 40 favner som vi skulle ha. Mor vår bodde hos Edvard og Petra mens vi var i skogen, og en dag ho så vi kom så sa ho til Petra: "Nu ska du høyr ka de sei når de kjem inn, de sei: MAT." Det stemte, det var det første vi sa da vi kom inn. Vi tok oss ikke tid til å koke kaffe og ha lang matpause i skogen. Pengene for veden ble delt mellom mor, Magnus og meg. Et år tok Petter Sørensen, Elius og jeg 70 favner ved i Martnesvika. Petter Sørensen var spesielt lett å arbeide sammen med. Prisen på veden hørtes ut å bli kr. 50,- pr. favn, men da vi solgte den om våren fikk vi bare kr. 25,- pr. favn, og så måtte vi jo betale skogleie. En del favnved tok vi på Husiloft mellom Sæto og Sildhophammaren. Vi hev den utfor når det var mye snø over ura. Vi tok en god del ved i Sildhopvatn også, og Per-Benoni kjørte veden ned til Vasshøv.

I 1925 reiste jeg til Nord-Dakota. Konrad hadde renta en farm der, Hamlet bay. Vi som reiste kom først til Eiles Island og der ble vi fordelt hit og dit. Konrad kom ned til Stanley bay og tok imot meg. Først arbeidet jeg hos Andor Olufsen og Hanna. Der ble jeg et år. Arbeidet på farmen og sådde hvete. Så tok jeg jobb hos en annen farmer. Kjørte selvbinder og deltok i trsking. Hos Andor pløyde jeg alt land han hadde, 150 acres, med 6 hester for ploget. Andor hadde forskjellig annet han pusla med for å tjene penger. Vi gikk også ned til Missouri-floden for å fiske med garn, og så gikk vi på jakt etter præriehøns.

Da vi var ferdig med innhøstinga, kjørte jeg skolebussen. Det var en slede med en kasse på som tok 7 unger pluss sjåføren, som var meg. Når vi kom til skolen satte jeg hesten på stallen og satt på skolebenken sammen med ungene og lærte engelsk.

Da våren kom starta jeg på en farm sør om Wildrose. Farmerens navn var Dalseng. Der var allslags arbeid og blant annet kjørte jeg selvbinderen. Jeg fikk 5 dollar dagen under treskinga og ellers 4 dollar pr. dag. Jeg fikk vanligvis 15 dollar måneden om vinteren. En annen bød meg 50 dollar pr. måned pluss maten om vinteren.

Om høsten dro jeg til Alaska sammen med Andor og familie. Vi dro til Petersburg og kom dit like før jul. På tur opp dit besøkte vi familien Walle og Hans Vinkenes. Han gikk høgskolen og Gig Harbor i 1935. I Petersburg var da 4 fot snø. Vi gikk ut på jakt og skjot en hjort som kom ned til fjæra på grunn av mye snø. Vi satte garn rett i Petersbur Creek og fikk 7 0 laks av forskjellig størrelse.

Senere på våren var vi ute og fiska sild. Da ble vi skyldig 20 dollar på første turen, og da slutta Andor. De var på den tid gått konkurs på farmen. Jeg gikk ut på en ny tur og tjente såpass at jeg betalte turen. Etterpå fikk jeg arbeid på en sildeoljefabrikk og salteri, og arbeidet der i ca. 3 mndr. Andor og familien reiste ned til Gig Harbor og fikk seg en ny farm hvor de hadde kuer, og så dyrka de logenbær (bjørnebær. Ett år fikk de 27 tonn bær. Andor ble syk og døde av cancer.

Om høsten fikk jeg jobb på en revefarm på ei øy hvor de hadde opptil 500 rever som gikk fritt omkring. Så vidt jeg husker kokte vi grøt til revene av opptil 5 sekker havregryn iblandet kjøttskrap fra slakteriene i Washington. En mann kjørte kveitehoder som vi splitta opp og tørka til revefor i tillegg til grøten. Ett år senere kom min bror Magnus og ble der sammen med meg et år på øya Level Island. Ørna var lei til å jakte på revene. Mens vi var der skjöt vi 68 ørner og 12 hjort. Basen vår skjöt bjørn. Der hadde vi ei fin tid. Rikelig med mat og et fritt liv. Vi hadde 100 dollar hver i månedslønn, og cia året var omme hadde vi 1200 dollar hver spart. For ørna fikk vi to dollar stykket når vi kutta klørne av og leverte dem inn, det holdt oss med rikelig lommepenger. Han som hadde arbeid på den reveøya før ville ha jobben igjen, men den revefarmen ble lagt ned et år etter.

Jeg fikk nu jobb på en annen revefarm i tre måneder. Senere på høsten gikk vi ned til Ballard og arbeidet på et sagbruk i Seattle. Både Magnus og jeg fikk jobb på to laksefarmer utenfor Petersburg. Der var store innhegninger med laksenøter og tømmerstokker som holdt nøtene oppe. De to laksefarmene var et godt stykke fra hverandre med et lite hus oppå tømmeret, hvor vi bodde. Ble vi lei av å spise laks, kunne vi slippe snøre med krok ut over dørstokken, så fiska vi småkveite. En dag gled jeg på en stokk og datt i nota, men det gikk nu bra. Magnus og jeg hadde den jobben i tre somrer.

Jeg måtte gå opp til Sedgevick i Alberta for å møte Selma som kom fra Norge for å bli min kone. Ho måtte gå til Vancouver og bli der et år før hun kunne komme inn i Statene. Vi ble gift sist i desember, men hun måtte være der til oktober året etter, da bodde hun hos Mrs. Knutsen. Jeg kjøpte nå en farm av Mrs Inga Walle -som mista sin mann i ei ulykke. Ho hadde to små barn og greide ikke å beholde farmen. Der starta vi opp med farming. Vi hadde en fin farm tilslutt med opptil 20 kuer og 9 kviger. Vi fikk kjøpt 65 acres som lå ved siden av vår farm, og betalte 900 dollar for det i 1942. I begynnelsen hadde vi bare tre kuer, men måtte kjøpe endel for.

Der jeg og Magnus passa laksenøtene, der canned (hermetiserte) de laksen og la den på boks for salg. Etter at vi hadde bosatt oss på farmen, gikk jeg og Magnus tilbake og arbeidet der i 1929 og 1930. Selma passa da fjøset her, og plukka bæra som vi solgte. Til å begynne med hadde vi en acre med bær, men senere hadde vi 4 acres med logenberri. I førstninga solgte vi 20 l. bær pr. dag, men senere 350 l. pr. dag. Den første tida fikk vi 10 cent pr. kg. men senere i depresjonstida ned til 2 cent pr. kg. og da lønnet det seg ikke å plukke den. I 1931 reiste Magnus heim til Norge, fant seg kone og bosatte seg på heimlassen.

Vi fikk tre barn, som skikka seg vell, og de fikk god utdanning også. Selma døde av kreft i 1946. Vi fortsatte å farme, kjøpte ny

traktor og drev bra. Syv år etter at Selma døde, giftet jeg meg med Nellie, som var enke. Det var i 1955. I 1964 solgte vi farmen og bygde nytt hus på det nye land som vi kjøpte for 14 dollar pr. acre. (I depresjonstida var farmland regnet som verdiløst.) Nellie døde av hjertesvikt i 1974. Senere har jeg sittet her i mitt nye hus og hatt rolige dager fra alt arbeid. Jeg ror ut etter laksen når været er bra. Fire turer har jeg vært i Norge og fiska uer i Mørsvikbotn.

Så veldig rik er jeg ikke, men har såpass at jeg vil ta reisen til Mørsvikbotn i år for å feire min 90-års dag - hvis jeg lever så lenge..

Etterkommentar.

Jeg har tatt med onkel Hans' historie da den forteller om levevilkår og den er et gjennomsnitt for hvordan emigranter måtte slite seg til et bedre liv. Historien er et stykke HISTORIE for sin tid og er veldig hyggelig å få del i. For mange gikk livet i Amerika bra, for andre mindre bra. Ingenting kom de gratis til. Det var slit og atter slit. Onkel Hans bor ved Tacoma, Wisconsin.

TAKK, ONKEL HANS.

Solveig Korseberg Rud.

Han Laurits forteller fra gamle dager

av Ingeborg Sandbakk

Han Laurits var sønnesønn til Peder Olsen og Barbro som kom fra Gudbrandsdalen i 1848 og kjøpte hele Brattfjorden og bosatte seg der. Laurits kone Kaspara var fra Sandbakk og de bodde i Brattfjord. En gang de var i besøk hos oss fikk vi Laurits til å fortelle fra dengang han var ung, og det var virkelig artig å høre på.

Da han var ung var ingenting som nu. «Da va just inga trygd må du tru. Sku man overlev så mått man utnøtt da så va både på land og hav. Nå nei du, da va ei skam å kom på fattikassen.»

•Brukt sauen dåkkers å reis over te Movika?

•«Nei itj våres, men Marselia sin sau de kom over te Movika og han Hans Anderso gjekk over og henta dem dar, men

engång mørkna han ut på fjell. E spor han om da itj va kalt. «Da va nu ulit hustru» sa han. Ja den karen han va nu ut i førskjelli. På Movikskarr låg han og telte stjern' førr itj å sømn og frys ihel. En gång rodd han te Bodø mæ tre sau i båten, en liten grønmålt færing, og dar va itj såpass så plekta i båten og den eine åra ho va næsten a-rodd (itj Skauta). Han tenkt å stel se ei år i Kjerringøya, men då såg han at dar va røyk ifrå bårstua, å då tor lian itj førr då vesst han at folk va stått opp. Mon gamlingen han la på Møssen og kom se fram te Bodø mæ sauene. De bei då slakta i Bodø og sælt dar».

• Så han va framom si ti og levert sauene levende i Bodø? -

• «Ja, han va da. Han kunn' ha følt mæ han Johan Perso, men han vill nu alltid hjelp se sjøl, vi han rodd åleina.»

• Da va nu ganske langt å ro!

- «Ja e va engång mæ å rodd te Bodø, men då ha vi nu itj nåkker sau i båten. Da va blande stilla då vi rodd om mårran å vi va fram i Bodø om natta. Da va just itj nakken motor å lit på i den tia, da va åran å sæglan. Vi va på not mæ hån Esaias å vi rodd lange strækninga. Kjøp-aran de kom mæ brennvin i stampa, da va bærre å fyll på flasken. Vi ha flasken ligga i i framskåtten, å når vi bei trøtt så tok vi oss en støyt. Ja å lever dyr levandes. Hån Edvirt Isakso å hån Petter Hanso å hån Einok i Venkfjorn de kom te Bodø mæ to store oksa oppi åttringen. Ja den ein hån va nokså stor, og doin ainner han va just ingen småglunt hån helbr. Båten hån låg attom den gammelkaieen attmæ Jachelln, og då de ha sælt de dar oksan så ha de fått se nåkk på fiasko. Ja e va ju bærre småglunt men e første da godt at de ha nåkk før se ner i åttringen. Å så va dar opp førr kaieen oet dar fesktårri mæ sånn bænka så de sælt fesk på. Å så va dar to gammel kallknarka så røk isamen å slåst. Den ein hån hiva den sinner over benkjen. Å hån Edvart Isakso hån flirt så hjerteli åt de to kaillan. Ja da va min første Bodø-tur å e va mæ fadern då hån sku seil en oks. f.'a r kom to kailla på en åttring te Brattfjorn. De sku i staurskojen, å då fekk hån dem te å før oksene over te Nordfolla førr å få hån på dampen. Dar va ij kai i Bodø då, så da va fløttmann så tok både oksene å oss på land i Bodø».

•

Han tenkt å stel se ei år i Kjerringøya, men då såg han røyk.....

• Selt han oksene levende i Bodø?

• Ja, han selt hån levandes åt en slaktar opp i byen, å hån fekk 75,- kron før hån så hån flaut. Å så betalt hån ei kron før å få hån på land. E veit itj ka hån betalt før oksene på dampen, men vi betalt 1,50 tur-retur før me å fadern. Å hus fekk vi dar på suppakjøkken hos ho Lavina og han Feste, å dar betalt vi 25 øre natta, og då fekk vi to koppa kaffe. Om mårran

kom hån Feste mæ vaskarfat og handkle på handa».

- 75 kron va ju en bra pris for en oks på den tid. Vi ha ju solgt saukjøtt for 60 øre kiloet i mi ti!
- «Ja han fekk ju bra førr oxen, men hån va itj så liten. Da va en toforing, og 75 kron så hån flaut. (Det vil si med hud og hår).

•

Da va itj så greit å seil i Bodø. Når du kom mæ slakt så mått du få ein a de dar selleran te å ta se a da. Å så sto de dar attmæ benkjen å kosta vækk makkfloo, å så ha de då nåkker kassa punj beskjen så de la da da i førr å bærrer da førr floo».

- Ha de då itj papir over kjøtt?
- «Nei e såg itj nåkk papir, så da va å stå å veft vekk floo. Ja da va itj greit å få seilt nåkk, da va itj mang så vill kjøp. Te sist så mått de då tak da mæ se heimla så itj bei selt, og så ha de å betal hån så ha ste førr salg. Ja da va itj greit førr folk i den tia».
- Ja e minnes ho mor fortelt at han bestefar va i Bodø mæ ei tofors kvige, men han fekk berre selt låran, og resten mått han ta med seg heim. Ho sa da va fint kjøtt. Da va vel beire at folk beholdt da sjøl enn å gje da bort?
- «Ka sku folk gjær. De mått ju ha kontanta, så de va nøgd å seil om de fe[^]lit førr da. E va dar mæ en daill heimsmør å sku seil. Først va e inn på ei forretning, men de sku itj ha. Så gjekk e på ei anna forretning og dar sku de sjå på da. Da va et frøken så såg på smørr, å så sei ho: «Nei gid, De har brukt grovsalt!» Takk ska du ha. Ja tenk. Gid De har brukt grovsalt, då ho ha klora bortåver smørr. Men e tenkj i krigs- tia då de for å snuska inni dørn', ha e då hatt daillen så ha da vell vør go sort. Men så gjekk c åt hån kaptein Hansen, han så ført «Folla» i mange år, og dar lura e me då opp te frua hånnes og ho tok da då, tyve kron førr herliheita, men da va piskade en fin klæpp då ho kvølt da utor dallen. Men datta ainner: «Gid De har brukt grovsalt!»
- Før salgslaget bei stifta mått man ju selle kjøtt te handelsmann så då sku videresell da!
- «Ja å når ku dom mæ kjøtt, så sto då handelmain dar å sa:«Nei ha du slakta idag. Ja de sant då ha du gjort de et godt arbei». E kom engång mæ en sauskrautt å sku sæll. Jau e fekk hån sælt, men då vi ha bejynt på heimturn då kom e på at e ha fått 10 øre førr lit på kjiloen ette prisen så va oppgjett.

Så fortalte Kaspara videre om dette: «Ja vi va bejynt å ro heimover, då sei hån Laurits: E snur, førr e ska iland!» E sport då ka hån sku gjær iland. «E ska opp å bank hån!» sei hån, men då rodd e førr liv heimover, førr e vesst it kom hån iland då, så bei da galt».

For å tidfeste da Laurits første gang var i Bodø. Han var da 7 år. Han var født i 1890, altså var det i 1897. Vi som er en generasjon yngre enn Laurits har jo opplevd mange magre år da det var mest ingenting for det vi skulle selge. Ned i kr. 25,- for et kyslakt i 1931 og kr. 25,- for en voksen sau. Vi solgte 5 voksne sauer for å kjøpe kornrenser. Det var ikke så greit å være handelsmann heller. Et gammelt ord sier: «Når fattigdommen er utenfor disken, er den innenfor også». Ikke alle var like flinke slaktere på den tid, som en handelsmann sa engang: «De kjæm mæ kjøtt så ser ut så varjen ha drepe og kråka ha flådd, men høgste prisen vel de ha!

Nu er det kommet til det at udyran de drep og ørna og kråka flår. Ka får de då for strevet de som har sau på fjellet.

Den 10-øringen pr. kg. skulle handelsmannen ha for å videreselge slaktet.

Ei vurderingssak

En ungdom hadde vært ute på kjælighetsstia. Familien hans hadde ingen anelse om følgende av det før det en dag ankom jordmor til nabo gården. Da ble det spørsmål om hva hun skulle gjøre der. Da sannheten kom for en dag ble både mor og bestemor til gutten helt tullerusk. Bare bestefaren tok det med fatning. Han sa . «Da vist se nu at da va gagn i glunten!» Da falt bestefaren også i unåde, men alt ordna seg bra til slutt.

Seig leire

Ha dåkk haurt om den mannen så kjørt over Nordfoldleira, og hesten smetta hovan a se i leira. Da va sårt førr den hesten å kom te Abornes i berrföten. Ja ka dåkk trur.

Kaspara og Lauritz i Brattfjorden (Bildet er tatt da de var mellom 60 og 70 år)
Kasbara døde da hun var 90 år og Lauritz døde da han var 83 år.